

Høj drægtighedsprocent i højtydende besætninger

SIDE 2

God kvalitet af årets kløvergræsensilage

SIDE 3

Spar penge med LED-lys

SIDE 3

Godt fællesskab hjælper nye rutiner på vej

Vejen til bedre yversundhed på bedriften kan kræve, at malkerne ændrer rutiner. Men det er ikke noget, der sker af sig selv. En erfagruppe fik en lektion i, hvad der skal til.

"Somme tider er det som om, der er to dagsordener i malkestalden. Tingene bliver gjort på én måde, når chefen er der og på en anden, når han ikke er."

Bemærkningen falder under et erfagruppemøde, hvor fokus er på bedre yversundhed. Et af punkterne på dagsordenen handler om, hvordan man får ændret medarbejdernes rutiner i malkestalden, hvis der er steder, hvor det kan gøres bedre. Erfagruppen består af fem besætningsejere og en driftsleder – og de ved af erfaring, at det ikke er nogen nem opgave.

Specialkonsulent Vibeke Fladkjær Nielsen, SEGES er på besøg for at fortælle om, hvad der skal til for at ændre på rutinerne – og den indledende bemærkning rammer lige ned i et af hendes hovedbudskaber:

Det skal give mening

"Hvis medarbejderen ikke udfører den nye rutine, er det fordi, den ikke giver mening for ham," forklarer Vibeke Fladkjær Nielsen. Selvom han fx har fået at vide, at han skal være mere omhyggelig med at tørre pattespidserne af, så tager det jo længere tid for ham. Han er nødt til at forstå, at det skal til for, at der ikke kommer skidt i mælken, og for at koen ikke får yverbetændelse," forklarer hun.

En af deltagerne tilføjer, at det også vil betyde, at medarbejderen så skal malke mindre i spand.

"Præcis" lyder det fra Vibeke Fladkjær Nielsen. "Og så har han ikke bare forstået hvorfor, så giver det også værdi for ham. Og det er der, vi skal hen. Sæt jer ned og forklar tingene, så medarbejderne forstår det. Og tag udgangspunkt i hans vidensniveau."

Pisk og gulerod motiverer kun kortsigtet

Vibeke Fladkjær Nielsen forklarer, at når man udfører en rutine, fordi man kan se, at det er det rigtige at gøre, er det 'den indre motivation', man har fat i. Det er den motivation, der holder i det lange løb og gør nye rutiner til vaner.

"Og det er langt mere holdbart, end hvis I motiverer med pisk eller gulerod," forklarer hun. Fx hvor medarbejderen er bange for at miste sit job, hvis han gør det forkert. Og fint nok, hvis man bliver

lovet en bonus, fordi man gør det rigtigt – men når den er udbetalt, er motivationen væk. Pisk og gulerod motiverer ikke i det lange løb, fordi man ikke har forholdt sig til, hvorfor man skal udføre den nye rutine, men gør det for at få sin bonus eller undgå 'straf'," lyder det fra konsulenten.

"Hvis alle gør det forskelligt, finder medarbejderen sin egen rutine. Men hvis alle gør det ens, er det fællesskabet, der er med til at holde fast i det nye."

Gør tingene ens

Hvis man skal turde kaste sig ud i en ny rutine, skal man have støtte og være helt sikker på, hvad det helt konkret er, der skal ske. I den sammenhæng understreger Vibeke Fladkjær Nielsen, at det her er lederens rolle at gå forrest.

"I skal være rollemodeller – I skal vise, hvordan det skal gøres og gøre det hver gang. Hvis medarbejderne ser, at I ikke gør det ens, så gør de det heller ikke. For så virker det ikke så vigtigt," forklarer hun. Hun tilføjer, at det, at alle gør det ens, også er vigtigt, når en ny medarbejder skal lære rutinerne.

"Hvis alle gør det forskelligt, finder medarbejderen sin egen rutine. Men hvis alle gør det ens, er det fællesskabet, der er med til at holde fast i det nye. For når de andre gør det, gør man det også selv. Se bare, hvordan vi alle sammen har taget skoene af, inden vi gik ind i frokoststuen her. Rækken af sko og støvler udenfor signalerer, at det er sådan, man gør det her. Og så gør vi det selvfølgelig også," forklarer konsulenten.

"Husk, at fællesskabet kan være med til at ændre rutinerne. Så sørg for en god kultur på bedriften, hvor folk bakker op og hjælper hinanden," slutter hun.

/ KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Få mere at vide om at motivere medarbejderne i SEGES' gratis digitale kursus 'Motivation af medarbejdere' på landbrugsinfo.dk/digitale_kurser.

Foto: SEGES

Høj drægtighedsprocent og højtydende køer kan godt forenes

Uanset besætningsstørrelse og ydelsesniveau tyder det på, at det kan lade sig gøre at opnå en drægtighedsprocent ved 1. inseminering på mindst 40.

Er der nogle særlige fællesnævner, der kendetegner besætninger, der både er højtydende og samtidig lykkes med at have en høj drægtighedsprocent? Det spørgsmål har SEGES søgt at finde svar på i en undersøgelse af 15 højtydende Holstein besætninger – dvs. med en ydelse på mellem 11.500 – 14.000 kg EKM.

"Vi har set på forskellige parametre, der beskriver besætningstype og managementprocedurer i besætningerne, for at undersøge, om der er noget her, der kan forklare forskellen mellem højtydende besætninger, som har en høj drægtighedsprocent ved 1. inseminering og tilsvarende besætninger med en lav drægtighedsprocent," forklarer Søs Ancker, SEGES, som har stået for undersøgelsen. I

undersøgelsen blev de enkelte laktationsgrupper sat i kategorien 'høj', hvis de havde en drægtighedsprocent på mindst 40 ved 1. inseminering.

Fællesnævner der kan arbejdes med

"Og resultaterne tyder på, at de besætninger, der har en høj drægtighedsprocent, er lidt mere konsekvente i den daglige reproduktionsstyring, og at avlsniveauet, der er relateret til frugtbarhed, er lidt højere," forklarer Søs Ancker. Hun tilføjer, at undersøgelsen, ikke overraskende, også peger på, at alt hvad der understøtter så glidende et kælvningsforløb som muligt, har betydning for drægtighedschancen ved den efterfølgende 1. inseminering i en ny laktation.

Det korte svar på, om der er nogle fællesnævner, som kan forklare, om en højtydende besætning har en høj eller en lav drægtighedsprocent ved 1. inseminering, ser med andre ord ud til at være et 'ja'. Og det er fællesnævnerne, som den enkelte besætning kan arbejde med og påvirke på kort eller lang sigt.

De højtydende besætninger, der har en høj drægtighedsprocent, er bl.a. lidt mere konsekvente i den daglige reproduktionsstyring.

"Men det vigtigste er dog, at uanset besætningsstørrelse og ydelsesniveau, viser resultaterne, at det kan lade sig gøre at opnå en drægtighedsprocent ved 1. inseminering på mindst 40," fortæller Søs Ancker. Det kan være en kombination af mange små managementmæssige ting, der gør udslaget.

"Nogle ting er svære at registrere og analysere, som fx evnen til at 'læse' køerne og gribe ind, når noget er under opsejling. Desuden kan det ikke udelukkes, at nuancer i køernes vomfunktion og energiomsætning fra den ene besætning i undersøgelsen til den anden har påvirket drægtighedschancen," forklarer hun.

Læs mere om resultaterne på landbrugsinfo.dk/ merekvaegnyt i artiklen *Drægtighedschancen hos højtydende køer – i praksis*.

/ KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Høj fordøjelighed af frøgræshalm i 2018

Den varme sommer har givet frøgræshalmen høj fordøjelighed og høj energiværdi. Der er dog stadig tale om et tungt fordøjeligt foder, der ikke bør opfodres alene.

På grund af tørken denne sommer har der mange steder været behov for at supplere med alternative grovfodermidler. Derfor har Miljøstyrelsen givet en særlig tilladelse til fodring med frøgræshalm uanset eventuel behandling med en række ukrudts-, svampe- og vækstreguleringsmidler.

SEGES har frem til 1. oktober kørt en kampagne med tilbud om gratis analyse af frøgræshalm. Vi har modtaget mange prøver, der alle er blevet snittet, tørret, formalet og analyseret med NIR på SEGES' laboratorium. Analyserne i tabellen viser væsentlig højere fordøjelighed og højere energiværdi af frøgræshalm fra 2018 end tabelværdierne i NorFor. Forskellen mellem tabelværdier og årets analyser ses for både prøver af rajgræshalm og rødsvingelhalm. Særligt for rødsvingelhalm er

der fundet en relativ meget højere fordøjelighed af prøverne fra 2018, men desværre er antallet af analyserede prøver for rødsvingelhalm lavt.

Bør ikke opfodres alene

Selvom frøgræshalm fra 2018 har høj foderværdi sammenlignet med tabelværdier, er frøgræshalm dog fortsat et tungt fordøjeligt fodermiddel med lavt indhold af energi (lav NEL20 værdi) og lavt indhold af protein. Frøgræshalm bør derfor ikke opfodres alene, men kan indgå i en foderblanding eller tildeles som supplement til tilskudsfoder med højere energi- og proteinindhold.

/ NIELS BASTIAN KRISTENSEN, SEGES

NIR analyser af frøgræshalm fra 2018 viser højere fordøjelighed og højere energiindhold end tabelværdierne i NorFor

	Analyser 2018	NorFor tabelværdi
Værdier for prøver som primært består af rajgræshalm		
Fordøjelighed af organisk stof, %	55,2	44,2
NEL20, MJ/kg TS	3,6	2,7
Råprotein, g/kg TS	59	67
Værdier for rødsvingelhalm		
Fordøjelighed af organisk stof, %	46,7	26,9
NEL20, MJ/kg TS	3,2	1,9
Råprotein, g/kg TS	38	35

God kvalitet af årets kløvergræsensilage

Den usædvanligt tørre sommer har kun haft lille indvirkning på kvaliteten af årets græs- og kløvergræsensilage.

Tørken har sat sit tydelige præg på udbyttet mange steder, men analyserne af årets græs- og kløvergræsensilage viser, at kvaliteten er fuldt på højde med tidligere år.

Årets første slæt har både højere fordøjelighed og højere proteinindhold end gennemsnittet af de foregående tre år, som det ses i tabellen. Det hænger sammen med, at græsset blev høstet fem dage tidligere end normalt. På grund af det tørre og solrige vejr blev tørstofindholdet væsentligt højere, og det har givet mindre fermentering og dermed et højere indhold af restsukker, mens der til gengæld er mindre mælkesyre og lavere andel af ammonium-kvælstof (lavere ammoniaktaal). Det er alt sammen med til at give en højere energiværdi – især på grund af den højere fordøjelighed, som er tæt på det optimale niveau for maksimal mælkeydelse.

Andet og tredje slæt

Årets andet slæt ligner til forveksling gennemsnittet af de foregående tre år, hvis vi ser på fordøjelighed, indhold af råprotein og energiværdi. Men

andet slæt blev også mere tør end normalt, og det gav igen mere sukker, mindre mælkesyre og lavere andel af ammonium-kvælstof. Fordøjeligheden er ens på trods af, at indholdet af NDF er lavere i årets andet slæt. Det kan hænge sammen med, at andelen af kløver har været højere i blandingerne med rødkløver, fordi rødkløveren har klaret tørken bedre end græsserne.

Analyserne af tredje slæt, som ikke er vist i tabellen, viser samme tendens som andet slæt med hensyn til tørstofindhold, men fordøjeligheden, og dermed energiværdien er en anelse lavere. Det til trods for, at indholdet af NDF er lavere, hvilket som nævnt kan hænge sammen med, at andelen af rødkløver har været større.

/ RUDOLF THØGERSEN, SEGES

Analyseresultater og foderværdi af kløvergræsensilage, konventionel. Tendenserne er generelt de samme for den økologiske kløvergræsensilage.

	1. slæt		2. slæt	
	2018	2015-2017	2018	2015-2017
Tørstof, g/kg	397	347	408	374
Råprotein, g/kg TS	161	148	161	159
Ammonium-kvælstof, g/kg N	65	78	60	66
NDF, g/kg TS	410	435	418	432
Sukker, g/kg TS	82	68	70	57
Mælkesyre, g/kg TS	60	66	55	64
Org. stof fordøjelighed, %	79,1	77,4	75,9	75,5
NEL20, MJ/kg TS	6,36	6,18	6,02	5,99
Kg tørstof pr. FEN	1,17	1,21	1,24	1,25

Foto: Landbrug & Fødevarer

OPTIMERET LYS I STALDEN OG BEDRE BUNDLINJE

Skift til LED-lys gav bedre arbejdslys og vil give Nørgaard en årlig besparelse på over 20.000 kr.

Søren og Vibeke Søndergaard Jørgensen driver Nørgaard på Mors, hvor de har 335 malkekøer. I 2016 skiftede de 200 lysstofrør ud med LED-belysning i den store kostald.

"Det gjorde vi, fordi vi havde fået lavet en beregning, der viste, at et skifte til LED-belysning er en af de energieffektiviseringer, som hurtigst ville være tjent hjem igen. Så det satte vi hurtigt i gang, og jeg mener, at tilbagebetalingstiden var på cirka halvandet år," fortæller Vibeke Søndergaard Jørgensen, som også glæder sig over, at arbejdsforholdene i stalden er blevet bedre med LED-belysning.

"Lyset fra lysstofrørene var dårligt, hvor det til gengæld er blevet rigtig rart at arbejde under det nye lys, så det er en dejlig sidegevinst."

Årlig besparelse på over 20.000 kr.

På Nørgaard findes der endnu fire staldbygninger,

som stadig er oplyst med lysstofrør, men det står på ønskelisten at få dem skiftet ud.

"Vi ville gerne have skiftet det hele til LED-lys af én omgang, men vi har i 2017 og 2018 prioriteret andre og ret store energioptimeringer med en længere tilbagebetalingstid. Men det er vores plan, at vi udskifter de sidste lysstofrør i løbet af de næste par år," fortæller Vibeke Søndergaard Jørgensen, som faktisk allerede har fået beregnet værdien af at udskifte de resterende 138 lysstofrør.

"Da vi skiftede belysningen i kostalden, kunne vi beholde de eksisterende armaturer, og hvis vi også gør det i de øvrige fire stalde, har vi fået beregnet, at investeringen kan holdes på ca. 23.000 kr. Det vil give en tilbagebetalingstid på præcis et år, da den årlige besparelse på el-udgiften ligger omkring 22.500 kr. Så det er jo lige til højrebænet," konkluderer Vibeke Søndergaard Jørgensen.

Fordele ved LED

Fordele ved LED-lys er mange. Bl.a. peger Energistyrelsen på følgende:

- Du sparer typisk mellem 40-50 pct. på energiforbruget
- Et LED-rør har en levetid, der er ca. fem gange længere end et lysstofrør
- Med LED-belysning kan du vælge forskellige egenskaber for lyset, fx om det skal have en kold eller en varm farve
- Dioder i LED-belysning skal ikke skiftes så ofte.

/MARTIN STOLTENBERG, SEGES

Læs mere, og beregn selv besparelsen ved skift til LED-belysning her:

www.sparenergi.dk/erhverv/landbrug/belysning

Forskerne kravler ind i kalvehytterne for at samle ny viden

Angelique Popp lægger kalve til undersøgelsen

MONOPOL MAD TAGER FAT I DILEMMAER PÅ KVÆGKONGRES 2019

Det er ikke altid nemt at være mellemleder på en kvægbedrift. Mellemlederen skal både motivere, håndtere konflikter og løse dilemmaer – og samtidig kunne præsentere gode resultater for ledelsen. Det sætter vi spot på ved årets kvægkongres. Derfor: Har du eller I et dilemma på bedriften – medarbejderne imellem eller mellem medarbejdere og leder – som I ikke lige kan se nogen god løsning på? Så er der mulighed for at få nogle løsningsforslag på Kvægkongres 2019. Vi får nemlig besøg af radiovært Mads Steffensen fra radioprogrammet Mads & Monopolet. Han vil sammen med et dream-team af mellemledere i panelet behandle jeres dilemmaer ude på bedrifterne. Så send jeres umulige, spændende, fastkørte, trælse eller sjove dilemmaer til undertegnede på vmf@seges.dk – måske bliver det jeres dilemma, vi tager op. Man er selvfølgelig sikret anonymitet.

/VIBEKE FLADKJÆR NIELSEN, SEGES

MASSER AF PRØVER FRA KALVENE

Indsamlingen af prøver fra flere end 7.000 kalve er godt i gang.

Hvad er forskellen på den kalv, der klarer sig godt og den kalv, der ikke gør?

Det – og meget andet – vil SEGES, Aarhus Universitet, Københavns Universitet og Danmarks Tekniske Universitet forsøge at dokumentere i det største fælles, danske kalveprojekt, der nogensinde har set dagens lys. Angelique Popp er blandt de mælkeproducenter, der har sagt ja til at deltage i undersøgelsen.

"Den slagtekalveproducent, der modtager vores tyrekalve, er med, så derfor støtter vi naturligvis op," fortæller hun.

Ud over blodprøver, gødningsprøver, næsesvaber og lungeskyl, registreres forhold om management og opstaldningsforhold. Analyserne af de mange prøver skal blandt andet kaste lys over nye metoder til måling af immunstatus, effekten af smertestillende præparater, og om der findes reelle alternativer til antibiotika. I alt tages prøver i 18 slagtekalvebesætninger og 90 malkekvægsbesætninger. De første resultater forventes offentliggjort i efteråret 2019.

/LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

RETTELSE: TROELS ØGEDE INDTJENINGEN MED 300.000 KR.

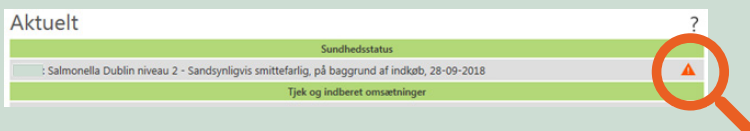
Kan du huske slagtekalveproducent Troels Rasmussen fra forsiden af sidste KvægNyt? Han havde halveret dødeligheden og løftet indtjeningen ved at fokusere på de tre rigtige områder i sin produktion. Og faktisk havde restbeløbet fået et noget større ryk opad end 1 kr. pr. kalv, som vi fejlagtigt skrev i artiklen. Det er nemlig 1 kr./kalv pr. foderdag, hvilket i Troels' tilfælde betyder 300.000 kr. om året. Så begynder det at ligne noget. Troels har tjent pengene ved at øge tilvæksten og sænke dødeligheden. Det er primært sket ved at hæve kraftfoderoptagelsen, øge mælkemængden til de små kalve og finde de syge kalve tidligere.

/LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

MODTAG SMS VED SKIFT I SALMONELLANIVEAU

Hvis besætningen skifter salmonellaniveau, vil det med det samme fremgå i DMS under Dagligt overblik -> Aktuelt (se nedenfor). Her vil

Niveauskifte som det vises i DMS

der fremkomme en melding markeret med en rød advarsels-trekant. Skiftet vil desuden fremgå i CHR-registreret, ligesom du også vil modtage en akut hændelsesliste i din virksomheds e-boks. Men – opmærksomhed på hver af disse tre meldinger vil i alle tilfælde kræve, at man tjekker sin pc det ene, andet eller tredje sted. Vil du være uafhængig af det – og alligevel være sikker på at blive gjort opmærksom på niveauskifte – så tilmeld dig sms-service i virksomhedens e-boks.

/KIRSTEN MARSTAL, SEGES